

UZASADNIENIE

Pozwem z 07 maja 2012 r. (k. 2, data wpływu do Sądu) P. K. wystąpił do Sądu Okręgowego w B. z żądaniem zasądzenia na jego rzecz od pozwanej Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwoty 205 682,93 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu i ustanowienie adwokata z urzędu ze względu na jego stan (...).

Wskazał, iż na dochodzoną kwotę składają się: świadczenie wyrównawcze przysługujące agentom w wysokości 148 277,28 zł oraz odsetki ustawowe od 12 maja 2009 r. do 04 maja 2012 r. w wysokości 57 405,65 zł. Powołał się na nieuzasadnione i bezprawne zaprzestanie przez powoda wykonywania w dniu 13 lutego 2009 r. umowy agencyjnej z dnia 14 grudnia 2005 r.

W wyniku sporu kompetencyjnego (k. 23, 26-27) do rozpoznania sprawy wyznaczony został Wydział I Cywilny Sądu Okręgowego w B..

Postanowieniem z 03 sierpnia 2012 r. sygn. akt IC 470/12 Sąd Okręgowy w B. zwolnił powoda od kosztów sądowych i ustanowił dla powoda radcę prawnego z urzędu (postanowienie – k. 30)

Następnie, na zarzut strony pozwanej, postanowieniem z 13 marca 2013 r., Sąd Okręgowy w B. przekazał sprawę według właściwości do Sądu Okręgowego w W. (postanowienie – k. 204).

W piśmie z 07 listopada 2013 r. (k. 232 -233) powód sprecyzował żądanie zgłoszone w pozwie wskazując na kwotę 206 000,09 zł, na którą składają się: kwota główna w wysokości 148 277,28 zł i odsetki ustawowe w wysokości 57 722,81 zł liczone od 05 maja 2009 r. (dzień wezwania do zapłaty świadczenia wyrównawczego) do 04 maja 2012 r. (dnia wniesienia pozwu).

W piśmie z 07 listopada 2013 r. (k. 309-310) powód powołał się na pozyskanie nowych klientów, doprowadzenie do istotnego wzrostu obrotów z dotychczasowymi klientami, z czego pozwana nadal czerpie korzyści.

Wskazał, iż w jego ocenie, działania pozwanej ukierunkowane były na rozwiązanie umowy łączącej strony.

W odpowiedzi na pozew z 01 marca 2013 r. (k. 104-121) pozwana przede wszystkim podniosła zarzut niewłaściwości miejscowej Sądu i na podstawie art. 200 k.p.c. i art. 202 k.p.c. wniosła o przekazanie sprawy do Sądu Okręgowego w Warszawie.

Ustosunkowując się do pozwu, wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Przyznała, iż zawarła z powodem w dniu 14 grudnia 2005 r. umowę agencyjną, zmienioną aneksami o nr od 1 do 8 oraz 11. Wskazała, iż powód prowadził dwa punkty agencyjne pośrednicząc przy zawieraniu umów na rzecz i w imieniu pozwanej. Z powodem rozwiązana została umowa bez wypowiedzenia z powodu naruszenia przez niego jej postanowień, w szczególności poprzez narażenie pozwanej na straty materialne oraz doprowadzenie do naruszenia dobrego imienia pozwanej.

Podniosła, iż w dniu 05 lutego 2009 r. otrzymała zawiadomienie od komornika sądowego o zadłużeniu powoda z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne objęte 64 tytułami wykonawczymi. Pozwana zobowiązała powoda do przedstawienia zaświadczenia o niezaleganiu z zapłatą należności publicznoprawnych, czego powód nie uczynił. Zalegając z powyższymi płatnościami powód naruszył umowę, jak i art. 760 i 760¹ k.c. poprzez niełojalne i godzące w prawa pozwanej, zachowanie. Naruszenie dobrego imienia i wizerunku Banku powodowało ryzyko utraty zaufania klientów oraz wszczęcie czynności kontrolnych przez organ nadzoru, czego bezpośrednim skutkiem jest powstanie szkody w postaci utraconych korzyści.

W wyniku podjętych przez pozwaną czynności sprawdzających ustalono, że rachunek wskazany przez powoda, na który było przekazywane jego wynagrodzenie, należy do osoby trzeciej - ojca powoda. Pozwana nie chciała uczestniczyć w procesie utrudniania egzekucji. Przeprowadziła kontrolę w punktach agencyjnych prowadzonych przez powoda i podjęła decyzję o zawieszeniu działalności placówek. W jej wykonaniu zlecono pilne rozliczenie powoda i odbiór należących do Banku gotówki, kart i dokumentów. Podczas wykonywania tychże czynności, pracownicy pozwanej stwierdzili niedobór gotówki w kasie na kwotę 14 026,32 zł. Pracownica agencji wyjaśniła, iż na polecenie powoda przekazała niniejszą kwotę jego ojcu A. K. (1), bowiem gotówka miała stanowić zabezpieczenie na poczet przyszłego wynagrodzenia powoda. W tej sytuacji pozwana, pismem z 23 lutego 2009 r., rozwiązała umowę z powodem na podstawie § 21 ust. 3 umowy w szczególności pkt 3 i 5. Pozaumowną podstawę prawną wypowiedzenia stanowił art. 764² § 1 k.c.

Pozwana wskazała także, iż powód nie wykazał przesłanek pozytywnych do uzyskania świadczenia wyrównawczego z art. 764³ k.c., bowiem w jej ocenie, zaszła negatywa przesłanka wyłączająca prawo do tego świadczenia, tj. wypowiedzenie na skutek okoliczności leżących po stronie powoda.

Pozwana zanegowała także wysokość tego świadczenia.

Dodatkowo wskazała, iż w dniu 03 lipca 2008 r. powód wypłacił z kasy kwotę 6 000 zł, której nie przekazał pozwanej, dlatego na podstawie § 13 ust. 4 umowy zatrzymała równowartość poniesionej szkody z przysługującego powodowi wynagrodzenia.

W kolejnych pismach procesowych strony utrzymały swoje stanowiska, podtrzymując je także na posiedzeniu zamykającym rozprawę (k. 416, 418).

Sąd ustalił, co następuje.

W dniu 14 grudnia 2005 r. pozwana Spółka zawarła z powodem, prowadzącym działalność gospodarczą, umowę agencyjną NR (...) (umowa – k. 139-146).

Zgodnie z § 2 umowy, pozwana zleciła powodowi wykonywanie czynności agencyjnych, a powód przyjął zlecenie. Zakres zleconych czynności agencyjnych został przez strony ujęty w załączniku nr 1 do umowy.

Zgodnie z wymienionymi w załączniku nr 1, czynności obejmowały zarówno obsługę klientów niepozyskanych przez powoda, jak i pozyskiwanie nowych (załącznik nr 1 do umowy - k. 146v-153).

W § 7 umowy wskazano, że gotówka pobrana przez agenta w formie zasiłku, jak również uzyskana w wyniku operacji wymienionych w załączniku nr 1, będąca w posiadaniu agenta, stanowi własność Banku. Gotówka może być wykorzystywana tylko do czynności agencyjnych.

Zgodnie § 10 ust. 1 umowy, powód zobowiązał się w szczególności do:

- a. dystrybucji produktów Banku,
- b. przekazywania klientom informacji o produktach Banku,
- c. codziennego rozliczania gotówki znajdującej się w każdym punkcie agencyjnym i odprowadzenia nadwyżki ponad limit gotówkowy do oddziału rozliczającego ten punkt,
- d. przekazywania do placówki Banku stosownych dokumentów według procedury obowiązującej dla danego produktu,
- e. uzupełnienia brakujących dokumentów w najbliższym możliwym dla klienta terminie, jeśli dokumentacja okaże się niekompletna,

- f. używania oryginalnych formularzy lub ich kopii akceptowanych i wymaganych przez Bank,
- g. zabezpieczania dokumentacji związanej z wykonywaniem niniejszej umowy przed dostępem osób trzecich, pod rygorem ponoszenia odpowiedzialności określonej w obowiązujących przepisach prawa,
- h. pokrywania kosztów szkoleń i dojazdu na szkolenia, chyba, że strony postanowią inaczej,
- i. umieszczania w widocznych miejscach w lokalu agencji materiałów reklamowych przekazywanych przez Bank,
- j. przekazywania oddziałowi Banku wszelkich informacji mających znaczenie dla Banku oraz przestrzegania wskazówek Banku uzasadnionych w danych okolicznościach, a także do podejmowania, w zakresie prowadzonych spraw, czynności potrzebnych do ochrony praw Banku,
- k. przestrzegania zdefiniowanych przez Bank standardów obsługi klienta przez agenta.

Zgodnie z treścią umowy powód zobowiązany był do otworzenia i utrzymywania w Banku rachunku bieżącego (§ 10 ust. 7 umowy).

Ponadto, zobowiązał się do wykonywania powierzonych mu czynności z najwyższą starannością, wymaganą dla ochrony i zabezpieczenia interesów Banku i klientów, zgodnie z przepisami prawa, postanowieniami umowy oraz zasadami uczciwego obrotu oraz do współpracy z Bankiem w innych sprawach związanych z wykonywaniem umowy (§ 10 ust. 8 i 9 umowy)

W § 11 umowy strony ustaliły wynagrodzenie agenta w następujący sposób:

1. za prawidłowe wykonanie czynności objętych umową, agent otrzymuje wynagrodzenie w wysokości określonej w załączniku nr 1,
2. za produkty sprzedane niezgodnie z obowiązującymi procedurami wewnętrznymi Banku agentowi wynagrodzenie nie przysługuje,
3. Bank zastrzega sobie prawo do wprowadzania zmian w wynagradzaniu agenta określonym w załączniku nr 1. Zmiana taka nie stanowi zmiany niniejszej umowy. Bank powiadomi agenta o zmianie w trybie opisanym w § 18 najpóźniej 14 dni przed pierwszym dniem, od którego obowiązywać będą nowe stawki wynagrodzenia agenta, Pisemna odmowa akceptacji zmian wynagrodzenia przez agenta w terminie 14 dni od daty otrzymania informacji, jest równoznaczna z wypowiedzeniem umowy przez agenta,
4. od kwoty miesięcznego wynagrodzenia agenta Bank ma prawo odliczyć koszt szkolenia weryfikującego i poprawiającego umiejętności sprzedażowe pracowników agenta - jeżeli strony uzgodniły realizację tego szkolenia,
5. w przypadku nadpłacenia lub wypłacenia nienależnego wynagrodzenia, Bankowi przysługuje prawo do potrącenia tej kwoty z kolejnych wynagrodzeń, przysługujących agentowi,
6. Bank wypłaca agentowi wynagrodzenie za sprzedaż dokonaną w okresie sprzedażowym obejmującym jeden miesiąc kalendarzowy,
7. informacje i dane niezbędne do rozliczenia/prawidłowego wystawiania faktury/rachunku, zostaną przekazane do agenta (w trybie określonym w § 18 niniejszej umowy) do 10. dnia miesiąca za sprzedaż dokonaną w miesiącu poprzedzającym,
8. Bank zobowiązuje się do wypłaty agentowi wynagrodzenia m sprzedaż dokonaną w miesiącu poprzednim do 5 dni roboczych od daty otrzymania prawidłowo wystawionej/ wystawionego faktury/rachunku od agenta,

9. reklamacje, w formie pisemnej, mogą być składane w terminie 5 dni roboczych od daty otrzymania rozliczenia przez agenta,

10. reklamacje dotyczące wysokości należnego wynagrodzenia, strony wyjaśniają w terminie 14 dni roboczych, liczonych od daty otrzymania reklamacji przez Bank,

11. agent nie może żądać lub otrzymywać wynagrodzenia od osób trzecich za wykonanie obowiązków wynikających z umowy.

12. Bank ma prawo do potrąceń z wynagrodzenia agenta, kar wynikających z niniejszej umowy.

Zgodnie z wymienionym w załączniku nr 1 zakresem czynności, wynagrodzenie powoda obejmowało czynności związane z pozyskaniem nowych klientów, jak i obsługę klientów niepozyskanych przez powoda (załącznik nr 1 do umowy - k. 146v-153).

W § 21 umowy, strony określiły sposoby rozwiązania łączącego ich stosunku prawnego wskazując między innymi w ust. 3, że Bank może rozwiązać umowę w trybie natychmiastowym bez wypowiedzenia, poza przypadkami wymienionymi w umowie, w przypadku powzięcia przez Bank uzasadnionych podejrzeń, co do działania na szkodę, jak również wtedy, gdy agent:

1. popełnia czyn naruszający dobre imię Banku, klientów, a także narażający Bank lub klientów na straty materialne,

2. podejmuje czynności mające na celu wyłudzenie świadczenia, bądź uzyskanie nienależnych korzyści, w szczególności pobierania jakichkolwiek dodatkowych opłat, prowizji, honorariów itp. od klienta, nie będących przedmiotem umowy dotyczącej oferowanego produktu,

3. narusza poufność danych objętych tajemnicą bankową, tajemnicą przedsiębiorstwa Banku, ochroną danych osobowych,

4. nie przestrzega zdefiniowanych przez Bank procedur oraz standardów obsługi klienta przez agenta,

5. narusza postanowienia niniejszej umowy

(umowa wraz z aneksami 1-8 i 11 oraz załącznikami - k. 139-179, zaświadczenie o wpisie do działalności gospodarczej powoda - k. 137-138).

Powód prowadził dwie placówki agencyjne: w C. i Ł.. Współpraca między stronami układała się poprawnie. W związku z osiąganymi wynikami w 2007 r. (lista 20 najlepszych placówek agencyjnych w 2007 r. - k. 83-84), powód nawet pojechał na wycieczkę zagraniczną zorganizowaną przez pozwaną.

Powód otrzymywał wynagrodzenie na podstawie przedstawianych przez siebie faktur za usługi pośrednictwa finansowego. Faktury te zawierają bądź ogólne wskazanie przedmiotu usługi, tj. pośrednictwo finansowe, ewentualnie dodatkowe przypiski jak Pożyczka Ekspresowa, Operacje, (...) (faktury wystawione przez powoda w latach 2006-2009 - k. 68-78, 85-92, 191, 258-308). W sierpniu 2008 r. w wystawianych przez siebie fakturach, jako konto, na które ma wpływać wynagrodzenie od pozwanej, powód wskazywał konto swojego ojca. Tymczasem jeszcze w czerwcu 2008 r. powód wystawiał faktury wskazując inne konto (np. k. 87,88).

Ostatnią fakturę powód wystawił 10 lutego 2009 r. na kwotę 8 036,29 zł nadal wskazując konto ojca, na które Bank miał wypłacić wynagrodzenie powoda (k. 191-191v).

W dniu 05 lutego 2009 r. organ egzekucyjny w osobie komornika skarbowego z upoważnienia naczelnika Urzędu Skarbowego w Ż., wystąpił do pozwanej z zawiadomieniem o zajęciu praw majątkowych powoda z tytułu wierzytelności

(...) Urzędu Wojewódzkiego w B. na kwotę (...) zł i zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne z wykazem 64 tytułów wykonawczych wystawionych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Ż. na ogólną kwotę (...) zł (pismo organu egz. - k. 185-188).

W tym samym dniu, na podstawie § 10 ust. 1 lit. j. umowy agencyjnej wystosowano do powoda email zobowiązujący go do przedstawienia w terminie do 20 lutego 2009 r. zaświadczenia o niezaleganiu w podatkach lub stwierdzających stan zaległości i zaświadczenia o niezaleganiu w opłacaniu składek ZUS (e-mail - k. 192).

Powód nigdy nie dostarczył żądanych zaświadczeń nie czując się upoważnionym do ich złożenia pozwanej, uzasadniając to zerwaniem umowy agencyjnej przez Bank w dniu 13 lutego 2009 r., nieobecnością powoda w kraju w dniu 20 lutego 2009 r., brakiem sankcji ze strony Banku w przypadku niedotrzymania terminu złożenia zaświadczeń określonych w emailu z 05 lutego 2009 r. (powód – k. 416, 417).

Jednocześnie sprawdzony został rachunek, na który przekazywane było wynagrodzenie na rzecz powoda i ustalono, że należy on do A. K. (1) (e-mail A. K. (2) – k. 202, św. A. K. – k. 365-367).

Po otrzymaniu ww. informacji organu egzekucyjnego i braku reakcji powoda na żądanie przedstawienia stosownego zaświadczenia o niezaleganiu w podatkach i składkach, w dniu 13 lutego 2009 r. pozwana przeprowadziła kontrole prewencyjne w obu placówkach prowadzonych przez powoda.

W wyniku analizy dokumentacji okazało się, że powód na wystawianych przez siebie fakturach przedkładanych pozwanej w związku z wykonywaniem usług wskazywał nie swój, lecz rachunek bankowy swojego ojca. Tym samym, pozwana dokonywała przelewów wynagrodzenia na rzecz powoda na wskazane konto osoby trzeciej, co mogło utrudniać egzekucję należności od powoda, narażać go na odpowiedzialność karną i poprzez to mieć wpływ na dobre imię Banku.

W ostatniej fakturze, jaką powód wystawił 10 lutego 2009 r. na kwotę 8 036,29 zł nadal wskazywał konto ojca, na które Bank miał wypłacić wynagrodzenie powoda (k. 191-191v).

Kontrola w placówce w C. przebiegła bez specjalnych zakłóceń. Natomiast podczas kontroli w placówce w Ł. doszło do odmowy zwrócenia pełnej kwoty gotówki przedstawicielkom pozwanej. W placówce, poza pracownicą powoda, znajdował się ojciec powoda, A. K. (1), który odmówił wydania gotówki, poza tą, która znajdowała się w kasie i któremu – na telefoniczne polecenie powoda – pozostałą gotówkę w kwocie około 14 000 zł miała przekazać pracownica A. S.. Powód (czy raczej jego ojciec) był zdania, iż zatrzymana kwota winna stanowić zabezpieczenie jego wynagrodzenia. A. K. (1) napisał oświadczenie o zatrzymaniu gotówki i czekał na przyjazd syna, który to oświadczenie podpisał (k. 390). Zarówno kontrolujące, J. M. i J. P. (1), jak i powód wielokrotnie dzwoniли do Banku w tej sprawie. Powód dzwonił do R. J. z Banku, który około 2 miesiące wcześniej był u niego na kontroli i stwierdził brak kasowy około 5 000-6 000 zł, ale rozmawiał jedynie z G. J. (1), który radził mu oddać gotówkę (św. R. J. – k. 325-327, św. G. J. – k. 327-333, notatka G. J. – k. 184).

Ostatecznie, po opuszczeniu placówki z ojcem i powrocie do niej po około pół godziny, powód zwrócił w kopercie pieniądze pozwanej Spółce (pismo powoda zatytułowane zabezpieczenie roszczeń z 13.02.2009 r. – k. 390, oświadczenie A. S. – k. 189, notatka służbowa J. M. i J. P. (1) – k. 193, notatka służbowa G. J. (1) – k. 184, zeznania św. J. M. – k. 358-362, J. P. – k. 362-365).

Pismem z 23 lutego 2009 r. pozwana dokonała wypowiedzenia umowy agencyjnej łączącej strony na podstawie § 21 ust. 3 pkt 1, 2 i 5 umowy w trybie natychmiastowym bez zachowania okresu wypowiedzenia (k. 53v, 190).

W uzasadnieniu wypowiedzenia powołano się na zdarzenie z 13 lutego 2009 r. wskazując, iż podczas rozliczania gotówki przez pozwanego pojawiły się ze strony powoda utrudnienia w jej rozliczaniu oraz jej zwrotu, co narusza procedury i naraża Bank na straty materialne, a nadto powołała się na informację z 05 lutego 2009 r. dotyczącą

postępowania egzekucyjnego, co narusza dobre imię pozwanej (pismo z 23 lutego 2009 r. zawierające wypowiedzenie umowy - k. 190 i 53v).

Pismem z 05 maja 2009 r. powód wystąpił do prezesa zarządu pozwanej o zapłatę świadczenia wyrównawczego za okres od 13 lutego do 30 kwietnia 2009 r. w kwocie 31 773,70 zł, powołując się na swoje średnie miesięczne wynagrodzenie jako agenta pozwanej w wysokości 12 356,44 zł (pismo z 05 maja 2009 r. - k. 81).

Powód kilkakrotnie występował przeciwko pozwanej na drogę sądową poczynawszy od 2009 r. jednakże z innymi roszczeniami (bezsporne, orzeczenia sądów - k. 180-183).

Po kontrolach Banku w placówkach prowadzonych przez powoda, następnego dnia po wypowiedzeniu mu umowy agencyjnej, powód udał się do lekarza (...), prowadzącego prywatną praktykę lekarską, który stwierdził silne napięcie, niepokój, lęk i problemy z koncentracją i wystawił mu zwolnienie na okres od 25 lutego do 17 marca 2009 r. oraz od 18 marca do 31 marca 2009 r. (historia choroby - k. 48-48v). W latach 2010-2013 odnotowano kilkakrotne wizyty powoda u innego lekarza tej specjalności oraz cykl 4 spotkań konsultacyjnych (historia choroby - k. 250v, 252-254v).

Powód złożył do akt zaświadczenie naczelnika Urzędu Skarbowego w Ż. o nieujawnieniu zaległości podatkowych powoda na dzień 20 lutego 2009 r. (k. 389-389v).

Powyższe Sąd ustalił w oparciu o uprzednio powołane dowody w postaci faktur wystawionych przez powoda w latach 2006-2009 - k. 68-78, 85-92, 191, 258-308, protokołu odbioru z 13 lutego 2009 r. z placówki w C. nr (...) - k. 63v-60v, protokołu odbioru z 13 lutego 2009 r. z placówki w Ł. nr (...) - k. 4v-3, k. 67v-64v), dokumentu zamknięcia w dniu 13 lutego 2009 r. - k. 54v, protokołu kontroli z 16 grudnia 2008 r. - k. 3-4 i 49-67, pisma naczelnika Urzędu Skarbowego w Ż. z 14 stycznia 2009 r. - k. 185-188, wydruku e-mail - k. 192, zeznań świadków: A. K. (1) - k. 321-325, R. J. - k. 325-327, G. J. (1) - k. 327-332, J. M. - k. 358-365, A. K. (2) - k. 365-367, A. S. - k. 391-393 i powoda - k. 224-229 w zw. z k. 416-419, notatek służbowych i oświadczenia - k. 189, 184, 193 i poczynił następującą ocenę materiału dowodowego.

Część istotnych dla sprawy dokumentów przedstawiona została przez strony w niepoświadczonych kopiach, lecz strony nie kwestionowały zgodności kopii z oryginałami, ani też nie zażądały od przeciwnika złożenia oryginału dokumentu (art. 129 § 1 k.p.c.). Sąd też, zgodność kopii dokumentów z ich oryginałami (a więc i treść dokumentów oryginalnych) uznać można za bezsporną.

Bezspornym w sprawie było wykonywanie przez powoda czynności agencyjnych na rzecz pozwanej, jak również fakt rozwiązania umowy bez wypowiedzenia po przeprowadzonych w dniu 13 lutego 2009 r. kontrolach przez pracowników pozwanej i po upływie czasu udzielonego powodowi na wyjaśnienie działań egzekucyjnych podjętych wobec jego osoby.

Powód nie kwestionował swoich zaległości względem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, jak i faktu wskazywania na wystawionych przez siebie fakturach rachunku swojego ojca.

Sąd nie oparł się na zeznaniach świadka A. K. (1) oraz zeznaniach powoda w zakresie, w jakim wskazywały one na przyczynę niewskazania przez powoda, własnego rachunku, na jaki Bank miał przekazywać pieniądze z tytułu wynagrodzenia, oraz utrudnień związanych z obsługą rachunku bankowego powoda, a w szczególności rzekomej rady jakiejś bliżej nieokreślonej osoby dyrektor Banku polecającej wskazanie rachunku bankowego ojca powoda. Zeznania te, w zestawieniu z niekwestionowanym zadłużeniem powoda i w oparciu o zasady doświadczenia życiowego, są niewiarygodne. Nie wskazują konkretnych problemów z rachunkiem bankowym, są lakoniczne i sprzeczne z pozostałym materiałem dowodowym.

Zaznaczenia wymaga, że faktury złożone przez stronę powodową do akt są podpisane co do zasady jedynie przez powoda, a zatem są dokumentami prywatnymi w rozumieniu art. 245 k.p.c. stanowiącymi dowód tego, że osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenia zawarte w tych dokumentach.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków i powoda w zakresie przebiegu kontroli w placówce w Ł., poza treścią rozmów telefonicznych, jakie – według zeznań św. A. K. - miał odbyć powód z pracownikiem Banku (...). Tymczasem z zeznań R. J. w ogóle nie wynikało, by w tym dniu rozmawiał z powodem (k. 325-327). W tym zakresie za wiarygodne uznał zeznania św. G. J. (1) (k. 327-332), który faktycznie w dniu kontroli placówek agencyjnych powoda, rozmawiał z nim telefonicznie i spowodował, iż pieniądze Banku zatrzymane (na polecenie powoda) przez św. A. K. (1) zostały zwrócone kontrolującym pracownikom Banku. Zeznania w pozostałym zakresie są w miarę spójne i przedstawiają wiarygodny obraz zdarzeń. Żadna ze stron nie kwestionowała, iż podczas kontroli doszło do zatrzymania części gotówki przez powoda, a właściwie jego ojca. Powód był zdania, iż stanowi ona zastaw na poczet jego przyszłego wynagrodzenia.

Sąd oddalił wnioski dowodowe o dodatkowe przesłuchanie św. G. J. (1)(k. 367), uznając, że okoliczności istotne dla sprawy z punktu widzenia obu stron, zostały już wyjaśnione we wcześniejszych obszernych zeznaniach, gdzie była możliwość zadania różnych pytań świadkom przez pełnomocników obu stron.

Sąd oddalił wnioski dowodowe składane na ostatnim terminie rozprawy, jako spóźnione. Powód reprezentowany był przez profesjonalnego pełnomocnika, zaś Sąd kilkukrotnie przedłużał termin na składanie dowodów. Strona nie wykazała, iż dowody nie mogły być przedstawione wcześniej. W ocenie Sądu nie uzasadnia tego stan zdrowia powoda.

Powód nie wykazał ażeby względy medyczne uzasadniały niemożność prowadzenia postępowania ze względu na jego stan (...), czy fizyczny przy udziale profesjonalnego pełnomocnika. Z pewnością nie stanowi takiego dowodu, historia choroby świadcząca o dwóch prywatnych wizytach powoda u (...), po których otrzymał zwolnienia lekarskie.

Sąd zważył, co następuje.

Roszczenia powoda, jako niezasadne, podlegały oddaleniu.

Powód żądał zasądzenia na jego rzecz od pozwanej kwoty 148 277,28 zł, jako należności głównej oraz kwoty 57 722,81 zł odsetek ustawowych liczonych od 05 maja 2009 r. (dzień wezwania do zapłaty przez Bank świadczenia wyrównawczego) do 04 maja 2012 r. (dzień wniesienia pozwu) wraz z odsetkami.

Kwoty tej powód domagał się z tytułu świadczenia wyrównawczego wobec bezpodstawnego, w jego ocenie, wypowiedzenia łączącej strony umowy agencyjnej i pozyskanych przez powoda nowych klientów oraz doprowadzenia do istotnego wzrostu obrotów z dotychczasowymi klientami, z czego pozwana nadal czerpie korzyści.

Bezspornym był w sprawie fakt, iż strony łączyła umowa agencyjna oraz fakt jej wypowiedzenia przez pozwaną w trybie natychmiastowym bez zachowania okresu wypowiedzenia.

Powód kwestionował zasadność tego wypowiedzenia oraz domagał się świadczenia wyrównawczego.

W myśl art. 764³ § 1 i 2 k.c., po rozwiązaniu umowy agencyjnej, agent może żądać od dającego zlecenie świadczenia wyrównawczego, jeżeli w czasie trwania umowy agencyjnej pozyskał nowych klientów lub doprowadził do istotnego wzrostu obrotów z dotychczasowymi klientami, a dający zlecenie czerpie nadal znaczne korzyści z umów z tymi klientami. Roszczenie to przysługuje agentowi, jeżeli, biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności, a zwłaszcza utratę przez agenta prowizji od umów zawartych przez dającego zlecenie z tymi klientami, przemawiają za tym względy słuszności.

Świadczenie wyrównawcze nie może przekroczyć wysokości wynagrodzenia agenta za jeden rok, obliczonego na podstawie średniego rocznego wynagrodzenia uzyskanego w okresie ostatnich pięciu lat. Jeżeli umowa agencyjna trwała krócej niż pięć lat, wynagrodzenie to oblicza się z uwzględnieniem średniej z całego okresu jej trwania.

Zgodnie zaś z art. 764⁴ pkt 1 k.c. świadczenie wyrównawcze nie przysługuje agentowi, jeżeli dający zlecenie wypowiedział umowę na skutek okoliczności, za które odpowiedzialność ponosi agent, usprawiedliwiających wypowiedzenie umowy bez zachowania terminów wypowiedzenia.

Ostatni ze wskazanych przepisów wyklucza możliwość przyznania świadczenia wyrównawczego w sytuacji, gdy do rozwiązania umowy agencyjnej doszło na skutek wypowiedzenia z przyczyn leżących po stronie agenta i to z przyczyn uzasadniających wypowiedzenie natychmiastowe.

W art. 764² § 1 k.c. ustawodawca wskazał na te przyczyny, jako niewykonanie obowiązków przez jedną ze stron w całości lub znacznej części, a także w przypadku zaistnienia nadzwyczajnych okoliczności.

Przez pojęcie nadzwyczajnych okoliczności należy rozumieć takie, które nie są objęte zwykłym ryzykiem kontraktowym i które jednocześnie nie polegają na niewykonywaniu obowiązków przez jedną ze stron w całości lub znacznej części. Takie nadzwyczajne okoliczności mogą przy tym mieć charakter obiektywny, ale również mogą dotyczyć jednej ze stron umowy (tak T. Wiśniewski (w:) G. Bieniek, Komentarz, t. II, 2006, s. 482).

Strony w zawartej w dniu 14 grudnia 2005 r. umowie doprecyzowały to pojęcie w § 21 umowy wskazując między innymi na popełnienie czynu naruszającego dobre imię Banku, klientów, a także narażającego Bank lub klientów na straty materialne. Przyczyna ta była wskazana w wypowiedzeniu pozwanej.

Należy uznać, iż ze względu na charakter umowy agencyjnej, gdzie ustawodawca położył nacisk szczególny na wzajemną lojalność stron (art. 760 k.c.) oraz specyfikę działalności pozwanej Spółki, wobec której wymogi dodatkowe ustanawia prawo bankowe, mogą takie przyczyny stanowić nadzwyczajne okoliczności. Bank jest instytucją zaufania publicznego, ażeby funkcjonować prawidłowo musi zyskać i utrzymywać zaufanie klientów. Tym samym warunki współpracy, a ściślej wykonywanie czynności na jego rzecz i w jego imieniu wymaga wysokiej staranności.

Ponadto zgodnie z art. 760¹ § 1 k.c., agent obowiązany jest w szczególności do przekazywania wszelkich informacji mających znaczenie dla dającego zlecenie oraz przestrzegania jego wskazówek uzasadnionych w danych okolicznościach, a także podejmowania, w zakresie prowadzonych spraw, czynności potrzebnych do ochrony praw dającego zlecenie.

Pozwana powoływała się na fakt rozwiązania umowy z przyczyn leżących po stronie powoda i tym samym podnosiła, że świadczenie wyrównawcze powodowi nie przysługuje (art. 764⁴ pkt 1 k.c.).

W wypowiedzeniu wskazała na narażenie przez powoda pozwanej na straty materialne i utratę dobrego imienia, co stanowiło nienależyte wykonanie obowiązków wynikających z umowy. Przyczyny te stanowiły również podstawę do wypowiedzenia umowy bez terminu wypowiedzenia (§ 21 pkt 1 i 5 umowy).

W ocenie Sądu, powód naraził dobre imię pozwanej, co jak wyżej wskazano, związane jest ze szczególnymi ustawowymi wymogami, jakie musi spełniać Bank. Tym samym zachowanie powoda podczas kontroli również wykazywało podstawy do utraty zaufania pozwanej w odniesieniu do dalszej współpracy, szczególnie, że powód chciał zatrzymać pieniądze nienależące do niego, lecz do Banku, nadto nigdy nie przedstawił żądanego przez pozwaną zaświadczenia z organu egzekucyjnego. Przedstawione przez niego do akt zaświadczenie naczelnika Urzędu Skarbowego w Ż. o nieujawnieniu zaległości podatkowych powoda na dzień 20 lutego 2009 r. (k. 389-389v), nie wskazuje, by na ten dzień powód nie posiadał zaległości z tytułu należności na rzecz ZUS wynikających z 64 tytułów wykonawczych.

Na podstawie materiału dowodowego zebranego w sprawie, należało uznać, że zachowanie powoda wypełniło określoną w umowie przesłankę w postaci popełnienia czynu naruszającego dobre imię Banku, klientów, a przede wszystkim narażającego Bank lub klientów na straty materialne. Utrudnianie egzekucji organom państwa jest zachowaniem niewątpliwie negatywnym. Powód nie opłacał składek na ubezpieczenia społeczne, w związku z czym wystawiono przeciwko niemu aż 64 tytuły wykonawcze. Co więcej, powód ażeby uniemożliwić ściąganie należności wskazywał swojemu kontrahentowi, czyli pozwanej nie swój rachunek bankowy. Bezspornym było w sprawie, iż rachunek podawany w przedstawianych przez powoda fakturach należy do jego ojca świadka A. K. (1). Powód tego

nie negował. Uzasadnienie tego w zeznaniach tegoż świadka czy powoda, w świetle zasad doświadczenia życiowego, nie są przekonujące. Utrudnienia z rachunkiem powoda, w dodatku niesprecyzowane w zestawieniu z zaległościami powoda wobec ZUS, w ocenie Sądu wskazują na niewiarygodność zeznań.

W tej sytuacji świadczenie wyrównawcze określone w art. 764⁴ pkt 1 k.c. nie przysługuje ze względu na fakt, iż dający zlecenie wypowiedział umowę na skutek okoliczności, za które odpowiedzialność ponosi agent, a usprawiedliwiających wypowiedzenie umowy bez zachowania terminów wypowiedzenia.

Z tej przyczyny powództwo okazało się bezzasadne.

Ponadto należy zaznaczyć, że powód reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika nie wykazał także wysokości dochodzonego roszczenia.

Na powódzie, zgodnie art. 6 k.c., spoczywał ciężar wykazania przesłanek pozytywnych przyznania świadczenia wyrównawczego, którymi są (art. 764³ § 1 k.c.):

- pozyskanie nowych klientów lub doprowadzenie do istotnego wzrostu obrotów z dotychczasowymi klientami,
- czerpanie nadal znacznych korzyści z umów z tymi klientami przez dającego zlecenie.

Roszczenie to ponadto przysługuje agentowi, jeżeli, biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności, a zwłaszcza utratę przez agenta prowizji od umów zawartych przez dającego zlecenie z tymi klientami, przemawiają za tym względy słuszności.

Podstawą obliczenia wysokości świadczenia wyrównawczego agenta powinna być liczba umów zawartych, kontynuowanych lub wznawianych przez agenta w czasie trwania umowy agencyjnej (por. wyrok SA w Warszawie z 06 lutego 2009 r. I ACa 752/08 - LEX nr 530908)

Ponadto, dla uwzględnienia żądania zasądzenia świadczenia wyrównawczego, o którym mowa w art. 764³ k.c., nie wystarcza samo istnienie kręgu klientów pozyskanych przez agenta, lecz konieczne jest ustalenie, że dający zlecenie nadal czerpie korzyści z tego tytułu (wyrok SN z 08 listopada 2011 r. I CK 207/05 - LEX nr 192258)

Judykatura wskazuje na możliwość zastosowania art. 322 k.p.c. podnosząc, iż od byłego agenta nie sposób wymagać (z wielu powodów, np. dostęp do dokumentacji handlowej, tajemnica handlowa) dowodu wystąpienia przesłanki uzyskania znacznych korzyści przez dającego zlecenie, w odpowiednim wymiarze finansowym. Niemniej jednak były agent, jako powód, powinien wykazać te elementy, które w istocie komponują stan znacznych korzyści dającego zlecenie, osiągniętych dzięki aktywności agenta jako pośrednika (por. wyrok SN z 29 września 2011 r. IV CSK 650/10 - LEX nr 1108540). Przesłanka czerpania znacznych korzyści jest zrelatywizowana do umów zawartych przy uczestnictwie agenta w czasie trwania umowy agencyjnej, a jej wprowadzenie do systemu prawnego wynika z potwierdzonego doświadczeniem założenia, że klienci pozyskani przez agentów dla dającego zlecenie pozostają z nim w stosunkach umownych przez długi czas (wyrok SN z 27 stycznia 2012 r. I CSK 211/11 - LEX nr 1147728).

Strona powodowa nie tylko nie wykazała powyższych okoliczności, ale nawet nie wskazała swoich wyliczeń ani nie sprecyzowała faktów, na których by je opierała.

Przedłożone do akt faktury, nie są wystarczającym dowodem, że pozwana czerpie nadal znaczne korzyści z umów z klientami pozyskanymi przez powoda, czy też ze wzrostu obrotów z dotychczasowymi klientami obsługiwanymi przez powoda. Złożone faktury, poza tym, że stanowią jedynie dokument prywatny, przedstawiają wynagrodzenie wypłacane powodowi w trakcie trwania umowy, zaś zgodnie z umową, na dochodzone roszczenie mogły składać się nie tylko prowizje od umów zawieranych z klientami, lecz również obsługa w dotychczasowym zakresie. Faktury te mogą jedynie określać maksymalną kwotę świadczenia zgodnie z art. 764³ § 2 k.c., w myśl którego świadczenie wyrównawcze nie może przekroczyć wysokości wynagrodzenia agenta za jeden rok, obliczonego na podstawie

średniego rocznego wynagrodzenia uzyskanego w okresie ostatnich pięciu lat. Jeżeli umowa agencyjna trwała krócej niż pięć lat, wynagrodzenie to oblicza się z uwzględnieniem średniej z całego okresu jej trwania.

Wskazani przez powoda świadkowie: A. K. (1) i A. S. (k. 310) mieli zeznawać na okoliczności dotyczące rozwiązania umowy, kondycji finansowej powoda, oceny działalności w czasie trwania umowy i nagradzania powoda oraz stanu zdrowia i aktualnej sytuacji życiowej powoda. Już same tezy wskazane w tych wnioskach dowodowych wskazują na niewykazanie wysokości świadczenia, bowiem tej przesłanki nie obejmują. Stan zdrowia powoda i jego aktualna sytuacja życiowa – z punktu widzenia zgłoszonych roszczeń w niniejszym postępowaniu – nie miały znaczenia dla ich wykazania ani co do zasady ani co do wysokości.

Wobec powyższego Sąd orzekł jak w sentencji.

O kosztach procesu Sąd postanowił na podstawie art. 98 k.p.c. i art. 113 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t. jedn. Dz. U. z 2014 r., poz. 1025) oraz na podstawie § 2, § 6 pkt 7 i § 15 rozporządzenia MS z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t. jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 490).

Powód zwolniony został od kosztów sądowych w całości i miał przyznaną pomoc prawną z urzędu (postanowienie - k. 30). Zgodnie z § 15 ww. rozporządzenia koszty nieopłaconej pomocy prawnej ponoszone przez Skarb Państwa obejmują:

- 1) opłatę w wysokości nie wyższej niż 150% stawek minimalnych, o których mowa w rozdziałach 3 i 4, oraz
- 2) niezbędne, udokumentowane wydatki radcy prawnego.

Pełnomocnik powoda złożył spis kosztów (k. 415) niemniej jednak, poza kosztami przesyłek pocztowych, nie zostały one udokumentowane. Sąd miał też na uwadze, iż pisma pełnomocnika powoda, poza ogólnikowymi sformułowaniami, nie zawierały żadnych treści mogących świadczyć o większym nakładzie pracy. Mając na uwadze zaś aktywny udział ojca powoda jako pełnomocnika i obecność na każdym terminie rozprawy w niniejszym postępowaniu, niezasadne było udawanie się pełnomocnika do powoda po jakiegokolwiek dokumenty (k. 232).